

บทที่ 6

บทสรุป

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสหประชาชาติได้ใช้การปฏิบัติการรักษาสันติภาพเข้าไปแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในหลายพื้นที่ ในบางกรณีการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติก็มี ประสิทธิภาพ เนื่องจากเลขานุการสหประชาชาติ คณะมนตรีความมั่นคง และสมัชชาสหประชาชาติ ต่างก็เป็นตัวแทนที่สะท้อนทัศนะของประชาคมนานาชาติทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากว่าทั้ง สามสถาบันที่กล่าวมาร่วมมือกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่สามารถตกลงกันได้ ในหนทางที่จะจัดการ กับปัญหาความขัดแย้งภายในกรอบที่กำหนดโดยสหประชาชาติ

อย่างไรก็ดี ประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงบทเรียนอันมีค่านับเช่นกัน คือ กองกำลังรักษาสันติภาพที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งระหว่างชุมชนและชนชาติมัก ประสบกับปัญหาและอุปสรรคอย่างหนัก เช่น ONUC, UNTSO, UNMOGIP, UNFICYP และใน ปัจจุบันคือ UNPROFOR ซึ่งเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งทางการเมืองและสังคม อย่างลึกซึ้ง

เป็นที่ยอมรับกันว่ากองกำลังรักษาสันติภาพจะปฏิบัติหน้าที่ได้ดีหาก (1) กองกำลังรักษาสันติภาพได้รับอาณัติที่มีความชัดเจน ปฏิบัติได้ และสอดคล้องกับสถานการณ์จริง (2) มีการวางแผนที่ดี มีงบประมาณรองรับเพียงพอ (3) ประเทศที่เข้าร่วมสนับสนุนจะต้องมีเจตนารมณ์ทางการเมืองที่จะร่วมแก้ไขสถานการณ์จนถึงที่สุด ในกรณีของ “โอนูก” การแก้ไขปัญหาดังกล่าวของ “โอนูก” ต้องประสบกับความยุ่งยากสาเหตุสำคัญเนื่องจากขาดปัจจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ในกรณีของ “โอนูก” สหประชาชาติได้รับการทดลองอย่างหนักที่สุดครั้งหนึ่งตั้งแต่ก่อตั้ง มา บทบาทของสหประชาชาติในวิกฤตการณ์ครั้งนี้มีลักษณะที่แตกต่างจากกรณีสุเอซ หรือ กรณี เลบานอน กรณีคองโกได้แสดงให้เห็นว่าสหประชาชาติจะจัดการชักนำประเทศใหม่ให้ผ่านพ้น วิกฤตและความไม่แน่นอนในการปรับตัวจากประเทศอาณานิคมเป็นประเทศเอกราชได้หรือไม่ ถ้า มองเพียงด้านเดียวปัญหานี้ก็เป็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารโดยเฉพาะ คือว่าสหประชาชาติจะรวม และประสานกำลังคนและวัตถุประสงค์ที่จำเป็นในการปกครองประเทศใหญ่เช่นคองโกได้หรือไม่ ถ้า พิจารณาให้ลึกกลงไปปัญหานี้นับเป็นการวัดระดับความมุ่งมั่นของประเทศสมาชิกที่จะปฏิบัติการ เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ แต่ปัญหาก็เกิดขึ้นทันทีเมื่อได้มีการขอร้องให้สมาชิก

ร่วมมือทางการเงินและปฏิบัติตามวิธีการบางอย่างเพื่อเป็นการสนับสนุนสหประชาชาติในสถานการณ์เฉพาะที่เกิดขึ้น ปัญหาของโกตดวัวร์อยู่ในสภาพเช่นเดียวกันนี้

เหตุการณ์ในคองโกเท่ากับเป็นการเตือนให้ตระหนักว่า สหประชาชาติจะสามารถจัดตั้งกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพอย่างมีประสิทธิภาพ ในพื้นที่ที่เป็นปัญหาได้ก็เพียงแต่เมื่อประเทศมหาอำนาจร่วมมือด้วย และเตือนให้ตระหนักว่าจะเป็นอันตรายร้ายแรงหากมอบหมายให้กองกำลังสหประชาชาติปฏิบัติงานที่ยุ่ยาก ซับซ้อน โดยไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างแน่นแฟ้นจากประเทศมหาอำนาจ

ความยุ่งยากในกรณีคองโกได้ทำให้มีการกำหนดกฎเกณฑ์บางประการเกี่ยวกับการปฏิบัติการรักษาสันติภาพใหม่ กล่าวคือ หลังจากกรณีของ “โอนูก” คณะมนตรีความมั่นคงได้ยืนยันว่าจะไม่ยอมให้เลขานุการสหประชาชาติคนใดกลายเป็นผู้มีอิทธิพลทำนองเดียวกันกับนายฮัมมาร์ โชลต์อีกและยืนยันว่าคณะมนตรีความมั่นคงเท่านั้นที่รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติให้จัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพได้ และปฏิบัติหน้าที่ในเวลาอันจำกัดเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตลอดระยะเวลา 4 ปีที่ “โอนูก” จะต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆอย่างมากมาย แต่ “โอนูก” ก็ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆดังนี้

(1) การจัดตั้ง “โอนูก” ขึ้นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1960 ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงความสามารถของสหประชาชาติในการเผชิญกับสถานการณ์อันเร่งด่วนได้ทันที่ และเป็นการจัดตั้งการปฏิบัติการรักษาสันติภาพใหญ่โตที่สุดในประวัติศาสตร์ของสหประชาชาติที่สามารถจัดตั้งขึ้นได้ในระยะเวลาอันสั้น

(2) แม้ว่าจะได้รับมอบหมายอำนาจ และกำลังสนับสนุนอย่างจำกัด สหประชาชาติก็ได้แสดงให้เห็นว่าเป็นความหวังที่พอจะพึงได้ในการรักษาให้มีสันติภาพเกิดขึ้น และอำนวยความสะดวกแก้ไขปัญหา

(3) ตลอดระยะเวลา 4 ปีที่เข้าไปปฏิบัติการในคองโกทำให้รัฐบาลและประชาชนชาวคองโกได้มีโอกาสเข้าใจในปัญหาอันกว้างขวางเหล่านั้น และนับเป็นช่วงเวลาที่ทำให้ข้าราชการคองโก หมอ นักวิทยาศาสตร์ทั้งหลาย รวมทั้งนักวิชาการเริ่มรับการฝึกฝน และได้รับประสบการณ์มากขึ้น

โดยสรุป การเข้าแทรกแซงวิกฤตการณ์กองโกของเบลเยียมและความขัดแย้งของมหาอำนาจในโลกระบบ 2 ขั้วได้ทำให้การปฏิบัติภารกิจของ “โอนูก” ประสบความยุ่งยาก ความต้องการที่จะรักษาและขยายผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองในกองโกได้ทำให้ “โอนูก” ต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆอย่างมากมายไม่ว่าจะเป็นปัญหาการแทรกแซงของประเทศมหาอำนาจ , ปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนของข้อมติสหประชาชาติ , ปัญหาเรื่องการขยายกำลัง และปัญหาด้านการเงิน

ผลการพิสูจน์ในการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ “การปฏิบัติภารกิจของ “โอนูก” (ONUC) ในวิกฤตการณ์กองโกประสบความยุ่งยาก สาเหตุสำคัญเนื่องมาจากผลพวงของลัทธิจักรวรรดินิยม (Imperialism) และความขัดแย้งของมหาอำนาจในโลกระบบ 2 ขั้ว และสอดคล้องกับทฤษฎีจักรวรรดินิยมที่ได้วางไว้เป็นแนวทางตั้งแต่เริ่มต้นศึกษาเพื่อนำมาตอบประเด็นปัญหาและกำหนดขอบเขตของการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้